

УДК 378.147:811.111

ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Хомишак О.Б.

Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

У статті проаналізовано проблему підготовки студентів до використання інноваційних форм навчальної роботи з англійської мови у загальноосвітній школі. Запропоновано введення курсу «Інноваційні технології навчання англійської мови у загальноосвітній школі». Розкрито його зміст для удосконалення навчально-виховної роботи майбутніх вчителів англійської мови. Визначено основні цілі нової навчальної дисципліни. Доведено необхідність її вивчення у ВНЗ.

Ключові слова: інноваційні технології, навчання, вчитель, англійська мова, загальноосвітня школа.

Постановка проблеми. Процеси інтеграції України до європейського політичного, економічного та освітнього простору зумовлюють не тільки зростання попиту на фахівців, які володіють англійською мовою на професійному рівні, але й підвищення вимог до якості їх іншомовної підготовки, яка б співвідносилася і відповідала світовим стандартам. Згідно з Указом Президента України (№ 641) 2016 рік оголошено Роком англійської мови, що передбачає започаткування проекту підвищення фахової кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників з англійської мови та запровадження поетапної сертифікації

вчителів іноземних мов загальноосвітніх навчальних закладів з метою визначення рівня володіння ними іноземною мовою згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти [9]. З огляду на це гострою проблемою сьогодення є розробка нових підходів до відбору змісту та організації професійно-методичної підготовки майбутніх вчителів до навчання англійської мови (АМ) в умовах загальноосвітньої школи (ЗОШ).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Низка досліджень сучасних науковців (О. Бігич [8], Н. Гальськова [1], Г. Елізарова [2], І. Задорожна [3], Л. Морська [4], С. Ніколаєва [6], Є. Пасов

[5], О. Соловова [6], Дж. Гамер [10]) висвітлюють лінгводидактичні, культурологічні та методичні аспекти фахової підготовки майбутніх вчителів іноземної мови. Однак питання ефективної реалізації професійно-методичної підготовки сучасного вчителя АМ в умовах ВНЗ відповідно до інноваційних процесів у сфері вищої іншомовної освіти залишається недостатньо вивченим.

Метою статті є розкриття змісту й специфіки підготовки майбутніх вчителів до навчання АМ у ЗОШ.

Виклад основного матеріалу. У системі підготовки педагогічних кадрів в умовах ВНЗ розв'язання окресленої проблеми вбачаємо у запровадженні та вивченні курсу «Інноваційні технології навчання АМ у ЗОШ», який розкриває теоретичні та практичні аспекти модернізації навчання англійської мови як засобу спілкування в діалозі культур, інноваційні методичні технології, репрезентує сучасний погляд на формування англомовної комунікативної компетентності учнів.

З огляду на це розроблено та запропоновано програму навчальної дисципліни «Інноваційні технології навчання АМ у ЗОШ» для підготовки фахівців першого бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю Філологія. Мова і література (англійська).

Предметом вивчення дисципліни «Інноваційні технології навчання АМ у ЗОШ» є сучасні технології та методи викладання англійської мови у ЗОШ.

Навчальна дисципліна «Інноваційні технології навчання АМ у ЗОШ» має міждисциплінарні зв'язки, оскільки пов'язана з педагогікою, психологією та лінгводидактикою.

Вивчення дисципліни включає такі тематичні блоки:

Тематичний блок 1. Інновації у навчанні АМ у ЗОШ.

Тематичний блок 2. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) у навчанні англійської мови.

Метою викладання навчальної дисципліни «Інноваційні технології навчання АМ у ЗОШ» є формування в студентів професійно-методичної компетентності вчителя іноземної мови.

Програма передбачає тісний зв'язок теоретичного курсу з практикою. В лекційному курсі і на практичних заняттях студенти знайомляться як з сучасними теоретичними положеннями методики, так і з новими, дискусійними ідеями.

Вивчення сучасних підходів до навчання АМ у ЗОШ сприяє розумінню студентами еволюції методичних напрямів та ідей на різних етапах їх розвитку, виявляє їх зв'язок.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- створити у студентів широку теоретичну базу, що розкриває загальні та спеціальні закономірності процесу навчання як засобу спілкування, освіти, виховання й розвитку, яка включає, крім методичних знань, також знання із суміжних з методикою наук психолого-педагогічного, філологічного й культурологічного циклів, і на цій основі сформувати уявлення про зміст і структуру педагогічної діяльності вчителя;

- ознайомити студентів з найбільш відомими сучасними методичними напрямами, системами і методами, формами та засобами навчання іно-

земних мов, а також сформувати у них уміння творчо застосовувати свої знання на практиці з урахуванням конкретних умов;

- на базі одержаних теоретичних знань розвивати у студентів творче та критичне методичне мислення, яке допоможе їм у розв'язанні різноманітних методичних задач, що виникають у навчально-виховному процесі з АМ у школі.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- основні лінгводидактичні поняття і категорії;
- навчально-методичні комплекси з АМ;
- сучасні підходи до формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності;
- інноваційні методичні технології навчання АМ;
- форми, види і способи контролю і оцінювання рівня сформованості мовних, мовленнєвих, соціолінгвістичної та навчально-стратегічної компетентностей;

- основні форми реалізації навчально-виховного процесу з АМ у ЗОШ;

вміти:

- визначати й аналізувати цілі, зміст, принципи, методи і прийоми навчання АМ;
- аналізувати, обирати й ефективно використовувати навчально-методичні комплекси з АМ та створювати власні наочні посібники;
- аналізувати, обирати й ефективно використовувати вправи різних типів і видів;
- формувати в учнів іншомовну комунікативну компетентність;

- використовувати у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності інноваційні методичні технології;

- контролювати і оцінювати рівень сформованості всіх складників іншомовної комунікативної компетентності;

- планувати й реалізовувати різні форми організації навчально-виховного процесу з АМ у ЗОШ.

У результаті опанування дисципліни студенти повинні вміти:

а) загальна компетентність:

- здійснювати комунікативно-навчальну функцію, яка охоплює інформаційний, мотиваційно-стимулюючий і контроль-коригуючий компоненти, тобто вміло застосовувати різноманітні методи, форми, прийоми навчання та сучасні технічні засоби навчання в різних умовах для формування в учнів іншомовної комунікативної компетентності;

- здійснювати розвивальну функцію, а саме окреслювати шляхи формування та розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, його пізнавальних і розумових сил на матеріалі іноземної мови як навчального предмета;

- здійснювати виховну функцію, вирішувати завдання морального, культурно-естетичного, гуманістичного виховання учнів засобами іноземної мови;

- об'єктивно оцінювати зміст, засоби навчання іноземної мови і культури в різних умовах; вивчати та узагальнювати досвід навчання іноземних мов;

б) компетентність, що відповідає предмету:

- здійснювати гностичну функцію, аналізувати навчальний матеріал, виділяти в ньому об'єкти навчання, прогнозувати труднощі його засвоєння з урахуванням рівня сформованості

іншомовної комунікативної компетентності учнів конкретного класу;

- здійснювати конструктивно-планувальну функцію, планувати і творчо конструювати навчальний процес в цілому, а також процес навчання конкретного навчального матеріалу (лексичного, граматичного, фонетичного, країнознавчого тощо);

- планувати навчально-комунікативну діяльність учнів на уроці та в позакласній роботі, в тому числі в інтересах індивідуалізації та диференціації навчання;

- здійснювати організаторську функцію (в органічному зв'язку з гностичною та конструктивно-планувальною функціями), тобто реалізувати плани (поурочні, серії уроків, позакласних заходів), творчо вирішувати педагогічні і методичні завдання у процесі навчання і виховання учнів, вносити до них методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату.

Зміст навчальної дисципліни охоплює орієнтовний перелік запропонованих тем лекцій:

Тематичний блок 1. Інновації у навчанні АМ у ЗОШ

1. Сучасні тенденції у навчанні АМ

Основні лінгводидактичні поняття та їх визначення (підхід, метод, прийом, технологія). Еволюція методів навчання англійської мови. Метод «спільноти», сугестопедія, мовчазний метод, метод опори на фізичну реакцію, навчання АМ за допомогою комп'ютера, свідомо-орієнтований підхід, метод комунікативних завдань, нейро-лінгвістичне програмування, теорія множинного інтелекту, змішаний метод). Еклектизм у навчанні АМ.

2. Кооперативне навчання на уроках АМ.

Поняття «кооперативне навчання». Цілі, завдання, принципи кооперативного навчання. Навчання у команді. Групове навчання у команді. Індивідуалізація навчання у команді. Навчання у команді на основі ігрової діяльності. Етапи кооперативного навчання на уроках АМ.

3. Проектна робота на уроках АМ.

Історія виникнення методу проектів, його суть та визначення. Особливості проектною роботи на уроках АМ. Індивідуальні та групові проекти. Етапи організації проектною роботи на уроках АМ. Використання проектною роботи у навчально-виховному процесі з АМ у ЗОШ.

4. Кейсові технології навчання АМ.

Теоретичні основи кейсових технологій. Характерні риси та технологічні особливості кейсів. Основні стратегічні принципи. Аналіз кейсів. Типи ситуацій. Етапи формування кейсів.

Тематичний Блок 2. Інформаційно-комунікаційні технології у навчанні англійської мови.

5. Сучасні засоби навчання АМ

Засоби навчання та їх класифікація. Сучасний паперовий підручник з АМ: характеристика та структура. Електронні підручники з АМ: переваги та недоліки. Використання програми CourseLab для створення інтерактивного підручника з АМ.

6. Інформаційно-комунікаційні технології у формуванні англомовної комунікативної компетентності (АКК) учнів

Використання вебквестів у навчанні АМ. Використання аудіо/відеоподастингу на уроках АМ.

Використання навчальних презентацій Power Point Presentation. Мультимедійні продукти та їх роль у навчанні АМ у ЗОШ. Використання соціальних сервісів (Skype, Facebook, Twitter, Edmodo, Livemocha та ін.) у формуванні АКК учнів.

7. Сучасні технології оцінювання і контролю навчальних досягнень учнів з АМ

Мовне портфоліо як засіб навчання і оцінювання навчальних досягнень учнів з АМ. Структура мовного портфоліо. Етапи укладання мовного портфоліо. Електронне портфоліо. Тест як засіб контролю у навчанні АМ. Типи, види тестів і технології використання. Розробка тестових завдань за допомогою комп'ютерної оболонки «Hot Potatoes»

8. Професійний розвиток педагога-філолога у сучасному інформаційному просторі

Психолого-педагогічний портрет сучасного вчителя АМ. Професійно-методична компетентність вчителя, складові та шляхи її вдосконалення. Інформаційно-комунікаційна компетентність вчителя АМ. Блог вчителя АМ як засіб його професійного розвитку.

Для організації навчального процесу у формі практичних занять нами запропонована така орієнтовна тематика:

1. Сучасні технології навчання АМ у ЗОШ.

2. Інтерактивні форми роботи учнів на уроках АМ у середній ЗОШ.

3. Розвиток творчості та критичного мислення на уроках АМ.

4. Інновації у плануванні та організації навчально-виховного процесу з АМ у ЗОШ.

5. Сучасні засоби навчання АМ у ЗОШ.

6. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні англомовної комунікативної компетентності учнів.

7. Інноваційні технології оцінювання і контролю навчальних досягнень учнів з АМ.

8. Професійний розвиток педагога-філолога у сучасному інформаційному просторі.

Разом з тим, з метою розвитку у студентів педагогічної та методичної майстерності ми пропонуємо проведення лабораторних занять у межах такої тематики:

1. Дослідження еволюції методів навчання АМ.

2. Використання інтерактивних форм роботи учнів на уроках АМ.

3. Використання проектною роботи на уроках АМ.

4. Створення та використання інтерактивних підручників у формуванні комунікативної компетентності учнів на уроках АМ.

5. Використання ІКТ у формуванні комунікативної компетентності учнів на уроках АМ.

6. Використання ІКТ в укладанні мовного портфоліо учнів з АМ.

7. Використання ІКТ в оцінюванні та контролі навчальних досягнень учнів з АМ.

8. Створення та використання блогу для розвитку професійно-методичної компетентності вчителя АМ.

Висновки. Таким чином, розробка та введення запропонованого курсу може бути важливою складовою і невід'ємним чинником у фаховій підготовці майбутніх вчителів АМ у ВНЗ, оскільки «Інноваційні технології навчання АМ у ЗОШ» – одна із вагомих дисциплін у професійно-методичному становленні студентів. Відвідування занять підвищить не лише теоретичні знання з

дисципліни, розширить методичний світогляд, а також сформує у них відповідні практичні вміння модернізації навчально-виховного процесу з АМ у ЗОШ.

Перспективою подальших наукових досліджень залишаються такі питання, як пошук шляхів удосконалення матеріально-технічного

та навчально-методичного забезпечення середніх навчальних закладів, розробка методики використання сучасних ІКТ навчання АМ; підготовка педагогічних кадрів до застосування сучасних ІКТ в навчальному процесі; підвищення мотивації вчителів та учнів до навчання і вивчення АМ на основі інноваційних технологій.

Список літератури:

1. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений. 3-е изд. стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 336 с.
2. Елизарова Г.В. Культура и обучение иностранным языкам. – СПб.: КАРО, 2005. – 352 с.
3. Задорожна І.П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки: монографія. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ, 2011. – 414 с.
4. Морська Л.І. Інформаційні технології у навчанні іноземних мов: Навчальний посібник. – Тернопіль: Астон, 2008. – 256 с.
5. Пассов Е.И. Методика как теория и технология иноязычного образования. – Елец: ЕГУ им. И.А. Бунина, 2010. – 543 с.
6. Соловова Е.Н. Методика обучения иностранным языкам: продвинутый курс: пособие для студентов педвузов и учителей. – М.: АСТ Астрель, 2009. – 238 с.
7. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: Колективна монографія / С.Ю. Ніколаєва, Г.Е. Борецька, Н.В. Майєр, О.М. Устименко, В.В. Черниш та інші; [за ред. С.Ю. Ніколаєвої; техн. ред. І.Ф. Соболевої]. – К.: Ленвіт, 2015. – 444 с.
8. Сучасний студент у контексті особистісно-діяльнісного підходу: за результатами науково-методичних досліджень / О.Б. Бігич та ін.: Колективна монографія. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2014. – 148 с.
9. УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ № 641/2015 про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/6412015-19560>
10. Harmer J. The Practice of Language Teaching [With DVD]. – Longman, 2015. – 456 p.

Хомышак О.Б.

Дрогобычский государственный педагогический университет
имени Ивана Франко

ПРОФЕССИОНАЛЬНО-МЕТОДИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА УЧИТЕЛЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Аннотация

В статье проанализирована проблема подготовки будущих учителей к использованию инновационных форм учебной работы с английского языка в средней школе. Предложено введение курса «Инновационные технологии обучения иностранному языку в общеобразовательной школе». Представлено его содержание для усовершенствования учебной работы будущих педагогов. Определены главные цели новой учебной дисциплины. Доказана необходимость ее обучения в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: инновационные технологии, обучения, иностранный язык, учитель, общеобразовательная школа, английский язык.

Khomyshak O.B.

Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

PROFESSIONAL AND METHOLOGICAL TRAINING OF ENGLISH TEACHER IN MODERN CONDITIONS

Summary

The problem of future teachers' training in innovative English teaching in secondary school has been analyzed in the article. The course «Innovative technologies in English teaching in secondary school» has been suggested. Its content for the improvement of the process of future teachers' educational work was presented. The principal objectives of a new subject have been determined. The necessity of its learning in higher educational institute has been proved.

Keywords: innovative technologies, English, teaching, teacher, secondary school.